

Skriftlige innspill til mulighetsstudien

1. Vern Geitmyra 14.07.2016	s 2
2. Vern Geitmyra	s 11
3. Geitmyra matkultursenter	s 14
4. Geitmyra parsellhagelag	s 18
5. Oslo og omegn økologiske hagelag	s 20
6. Nabolagshager	s 21
7. Oslo hageselskap	s 25
8. OIKOS	s 27

Vern Geitmyra:

Til

Oslo kommune Oslo 14.juli 2016

v/ Bymiljøetaten

Mulighetsstudie for Geitmyra skolehage – forslag om etablering av et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet på Geitmyra

Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra arbeider for varig vern av Geitmyra skole- og parsellhage, for etablering av et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra, og for en styrking av den kommunale skolehagevirksomheten i realiseringen av Kunnskapsløftet og utvikling av Oslo-skolen. Aksjonen representerer et stort antall brukere av skole- og parsellhagen på Geitmyra og har tidligere vært representert i Oslo kommunes utredningsarbeid om videre utvikling av Geitmyra. Aksjonen har bidratt til å forhindre at flere planer om nedbygging av Geitmyra skolehages areal har blitt realisert, eksempelvis kommunens tidligere og lenge hemmeligholdte planer om utbygging av 450 boliger.

Jeg viser til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel sin bestilling av en mulighetsstudie for Geitmyra skolehage, samt Geitmyra Matkultursenters søknad til Bymiljøetaten om kr. 2,8 mill. til prosjektet «Geitmyra Byhage» (ref. 16/11323-4).

Vern-geitmyra- aksjonen er svært positiv til en videre utvikling og oppgradering av Geitmyra skolehage, og ønsker å bidra aktivt til dette. Stor var også vår glede da vi leste byrådserklæringens målsetting om at alle grunnskoler i Oslo skal få mulighet til å bruke skolehager. Vern-geitmyra-aksjonen har tidligere foreslått å utvikle Geitmyra skolehage til et *kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet*. Dette forslaget var tatt inn i Urban landbruksmelding for Oslo som det forrige byrådet la frem, og med det nye byrådets eksplisitte satsing på skolehage har vi vært trygge på at vårt forslag ville være med i den videre prosessen med ferdigstilling av landbruksmeldingen. Vi ønsker derfor å komme i dialog med Bymiljøetaten om dette forslaget når etaten nå skal utvikle en mulighetsstudie for Geitmyra skolehage. 2

Vern-Geitmyra- aksjonens forslag om å utvikle Geitmyra til et kompetansesenter er ikke av ny dato. Allerede i 2009 foreslo vi for Kunnskapsdepartementet og Miljøverndepartementet å etablere et *nasjonalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet* og knytte dette organisatorisk opp til Nasjonalt senter for naturfag i opplæringen v/Universitetet i Oslo. Til tross for svært positive reaksjoner fra politisk ledelse i begge departementer har forslaget dessverre ikke latt seg realisere. Da arbeidet med landbruksmeldingen for Oslo pågikk, lanserte vi derfor forslaget om å utvikle Geitmyra skolehage til et *kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet*.

Forslaget er utarbeidet i nært samarbeid med ledelsen for Geitmyra skolehage / Oslo kommunale skolehager.

Geitmyra skolehage – et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet

I sin bestilling av mulighetsstudien sier byrådsavdelingen om Geitmyra skolehage at

«Området er imidlertid per i dag inngjerdet og kan derfor fremstå som lite tilgjengelig. Det er derfor ønske om å undersøke muligheter for å gjøre området mer åpent slik at flere skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt kan benytte seg av området.»

Med forbehold om at det er en vanskelig balansegang å skulle verne om skolens dyrkingsarealer og elevenes trygghet og samtidig åpne skolehagen og gjøre den tilgjengelig for publikum generelt, er byrådsavdelingens ønsker for skolehagen i stor grad i overensstemmelse med målene som Vern-Geitmyra-aksjonen har for vår virksomhet.

Inngjerdingen er imidlertid helt nødvendig både mht. barnas sikkerhet (det er sterkt trafikkerte gater rundt hele skolehagen) og for å verne om frukttrærne og dyrkingsarealene. Inngjerdingen er heller ikke til hinder for at flere skoler, aktivitetsskoler og barnehager skal bruke hagen. Disse brukerne er ikke avhengig av å «oppdage» hagen, - de får informasjon og invitasjon til å bruke den hovedsakelig gjennom Utdanningsetatens og skolehagens informasjonskanaler. Inngjerdingen er i seg selv heller ikke til hinder for at publikum generelt i større grad skal kunne benytte hagen. Fjerning av gjerdet vil kunne medføre at området fremstår som en park på linje med Sofienbergparken, Birkelunden eller St. Hanshaugen, noe som av flere grunner ikke vil være forenlig med skolehagevirksomhet og et sted for barns aktiviteter og lek. Det må derfor iverksettes andre tiltak enn å fjerne eller redusere gjerdet for å gjøre området mer åpent for publikum generelt. 3

Til tross for at Geitmyra skolehage i dag brukes av svært mange mennesker¹, ser vi det allikevel som ønskelig å åpne området for flere interesserte. Vårt forslag er at dette kan skje gjennom å ruste opp Geitmyra skolehage til *et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet*. Dette innebærer først og fremst økt bemanning av skolehagen – både for å kunne holde hagen åpen med tilsyn større deler av døgnet, i helger og ferier, og ikke minst med tanke på å utvikle faglige og pedagogiske tilbud til skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt. Vi ønsker med dette at Geitmyra skolehage fortsatt skal være en lærings- og opplevelses-arena, først og fremst for barn; - dernest for publikum generelt så lenge det ikke går på bekostning av barnas trygghet og vernet om dyrkingsarealene og hagen forøvrig.

1 Geitmyra skolehage er tilgjengelig og åpen for besøkende – enten det er skoler, barnehager eller andre interesserte – hver dag i tidsrommet 9 -16 når hagen er betjent. I dyrkings- og sommersesongen myldrer det av folk i hagen, og portene er åpne fra tidlig morgen til sein kveld både hverdag, helg og i ferietiden. Parselldyrkerne bidrar da i stor grad med tilsyn og vedlikehold av hagen. Det er en rekke åpne arrangementer i hagen, både i regi av Oslo kommunale skolehager og andre aktører som f.eks. Bønder i Byen-festivalen. Ikke minst brukes Geitmyra i forbindelse med skoleavslutninger, barneburdager og andre skole- og familiearrangementer. Mange besøkende benytter skolehagen som tur- og rekreasjonsområde og flere organisasjoner og aktivitetsgrupper har

etter avtale med skolehageledelsen fast virksomhet på Geitmyra. Ikke minst fungerer Geitmyra i dag som en unik integreringsarena for mennesker i alle aldre med innvandrerbakgrunn.

Med støtte fra ledelsen for Oslo kommunale skolehager mener vi det er helt nødvendig at Oslo kommune tar ansvar for skolehagevirksomheten og selv bemanner/ruster opp Geitmyra skolehage slik at intensjonene om skolehage tilbud til alle skoler kan nås. I dette ligger det også at Geitmyra er driftssentral for alle de mindre skolehagearealene som ligger i tilknytning til skoler over hele byen. Det innebærer å bidra med pløying, jordforbedring, frø og planter til mange flere skoler enn de som har egne dyrkingsarealer på Geitmyra. Med forslaget om et kommunalt kompetansesenter tar Vern-geitmyra-aksjonen til orde for at Oslo nå har unike muligheter til å være en foregangskommune når det gjelder å styrke kommunal skolehagevirksomhet og med det bidra aktivt og offensivt til å realisere det grønne skiftet.

Geitmyra skolehage er i dag godt drevet og når mange barn og unge med sine pedagogiske tilbud. Hele infrastrukturen ligger der, med opparbeidet hage, alléer med frukttrær, et utekjøkken dimensjonert for hele skoleklasser, drivhus, driftsbygninger, opparbeidede jordarealer, jordbruks- og hageutstyr, vanningsanlegg, og ikke minst faglig kompetanse. Det er imidlertid ingen tvil om at skolehagen har et uforløst potensial, som med relativt beskjedne midler fra kommunen kan la seg forløse. 4

Et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet vil naturlig romme kunnskap om urbant og økologisk landbruk.

Å realisere Vern-geitmyra-aksjonens forslag om et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet på Geitmyra og som del av Utdanningsetaten i Oslo sin virksomhet, vil innebære følgende:

- en grunnbemanning på minimum 3 årsverk og deretter minimum et halvt nytt årsverk for hver 30. skolehage som blir aktivt brukt. Dette er nødvendig for å sikre et høyt aktivitetsnivå i skolehagene og for å jobbe godt med skoler, barnehager, aktivitetsskoler og aktuelle lærerutdanningsmiljøer i felt. Det skal i tillegg utvikles nettbaserte tjenester og pedagogiske opplegg som elevene kan bruke i aktuelle fag på skolen - i forbindelse med for- og etterarbeid til feltarbeidet i skolehagen
- den enkelte skole/skoleklasse må sikres nødvendig assistanse fra kvalifisert personell fra skolehagen i felt. Med stor utskifting av lærere er det ikke realistisk at det generelle kunnskapsnivået hos den jevne lærer kan høynes tilstrekkelig kun gjennom etter-/videreutdanning. En kritisk faktor for skolenes bruk av skolehagen er derfor at lærere og elever kan tilbys nødvendig og tilstrekkelig assistanse når de kommer til skolehagen
- etter-/videreutdanning av lærere og barnehagelærere i økologisk dyrking og pedagogisk bruk av en økologisk drevet skolehage i samarbeid med aktuelle lærerutdanningsmiljøer og Naturfagsenteret v/UiO
- kursvirksomhet og faglige tilbud innen urban og økologisk dyrking til publikum generelt

- det vil være ønskelig at kommunen overfører bruksretten av det gamle huset på hjørnet mot Sagene (krysset Uelandsgate – Kierschowsgate) til kontorlokale for skolehageansatte i 1.etasje, mens 2.etasje kan bli bolig for ansatt/vaktmester

- det er behov for økt kapasitet mht. toalettforhold, opprusting av maskinparken (ny traktor, ny gressklipper) i tillegg til en rekke mindre tiltak: bygningsvedlikehold, vedlikehold/oppgradering av vanningsanlegget, opprustning/vedlikehold av interne veier, utbedring av gjerdet som omringer hagen. Det er allerede igangsatt et arbeid med tilstandsrapport for bygningsmassen.

5

Vedlagt finner dere vårt forslag om å etablere et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet i Geitmyra skolehage slik det ble fremmet i forbindelse med det forrige byrådets arbeid med Urban landbruksmelding for Oslo.

Stiftelsen Geitmyra matkultursenters planer og søknad om finansiering av prosjektet «Geitmyra Byhage»

Vern-Geitmyra- aksjonen har fått innsyn i Matkultursenterets søknad til Bymiljøetaten om vel 2,8 mill. kroner for å etablere en rekke installasjoner i Geitmyra skolehage. Vi er også kjent med at Matkultursenteret har søkt kommunen om å få etablere et «besøksdrivhus» bestående av to undervisningsrom. Søknaden understøtter Andreas Viestad og matkultursenters planer om å utvide den private og inntektsbringende virksomheten de driver² gjennom å ta i bruk (eller overta?) store deler av Geitmyra skolehage i prosjektet de kaller «Geitmyra Byhage».

² Matkultursenteret selger i dag undervisningstjenester tilknyttet grunnskolefaget Mat og helse til Utdanningsetaten i Oslo.

Det er mye å si om søknaden fra Matkultursenteret. Det viktigste i denne omgang er følgende:

- Prosjektet er *ikke* forankret i et samarbeid med Oslo kommunale skolehager som i dag og gjennom de seneste 100 årene har driftet Geitmyra skolehage. Søknaden til Sparebankstiftelsen som bl.a. omfattet besøksdrivhuset som de nå har fått penger til, var heller ikke resultat av et samarbeid med Geitmyra skolehage.

- Prosjektet fremstilles i søknaden å skulle realiseres i et samarbeid mellom dagens organisasjoner og aktører på Geitmyra, *uten at Matkultursenteret verken har støtte fra, dialog eller samarbeid med noen av disse om utvikling av «Geitmyra Byhage».*

- Prosjektet er *heller ikke forankret* i noen avtale med Oslo kommune som legitimerer bygging av drivhus eller virksomhet drevet av private aktører – i konkurranse med skolehagens egen virksomhet på Geitmyra.

På godt norsk er vårt inntrykk av Matkultursenterets fremferd i denne saken at de «tar seg til rette på annen manns eiendom».

5

Matkultursenteret påstår i tillegg at deres prosjekt ikke vil gå på bekostning av dagens virksomhet i skolehagen. Dette er ikke riktig. Mens Oslo kommunale skolehager gjennom år har måttet klare seg med et budsjett på i underkant av en million i året og kun én ansatt til å drifte hele Oslos skolehagevirksomhet, representerer Matkultursenteret private interesser som i stor utstrekning baserer seg på å selge tjenester til Utdanningsetaten i Oslo. Å gi 6

private aktører som Matkultursenteret mulighet til å finansiere konkurrerende undervisningsvirksomhet i Geitmyra skolehage gjennom å selge tjenester til Utdanningsetaten, vil sette Oslo kommunale skolehager i en svært vanskelig og uønsket konkurransesituasjon. I verste fall vil skolehageledelsen måtte tilrettelegge for en privatisert virksomhet som skolehagen både ønsker og har god kompetanse til å kunne utføre selv – forutsatt de nødvendige ressurser.

Matkultursenterets samarbeid med Geitmyra skolehage begrenser seg i dag til at de låner en dyrkingsparsell, at de holder birøkterkurs for elever på Geitmyra gjennom å kjøpe tjenester fra Geitmyra Birøkterlag som holder til i skolehagen, og ved at de har sommerskole- tilbud for Utdanningsetaten knyttet til egen dyrkingsparsell. I følge dem selv kommer en vesentlig del av finansieringen til Matkultursenterets virksomhet fra kommunen v/ Utdanningsetaten, og de står for rundt 20% av undervisningen i Mat og helse-faget i Osloskolen.

Vi er kjent med at byrådsavdelingen for oppvekst og kunnskap (OVK) denne våren har utarbeidet et internt notat om videre utvikling av Geitmyra skolehage³ der det tas til orde for å åpne opp deler av skolehagen gjennom en anbudskonkurranse, slik at «flere skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt kan benytte seg av området». Dette har vi protestert mot, og det er åpenbart for oss som kjenner forholdene rundt og i skolehagen at forslaget baserer seg på Matkultursenterets/Andreas Viestads planer. Det er også åpenbart for oss at en eventuell anbudskonkurranse vil være en ren papirøvelse all den tid Viestad/Matkultursenteret – som med bevilgningen til besøksdrivhuset stiller med store konkurransefortrinn – således er den (eneste) part som vil tjene på konkurranseutsetting. I notatet fra OVK er det ikke sannsynliggjort hvordan eller hvorfor en anbudskonkurranse – fremfor en kommunal opprusting av skolehagen - vil kunne bidra til at flere skoler, barnehager og aktivitetsskoler vil bruke Geitmyra.

3 Se www.vern-geitmyra.no – nyheter: Nye trusler mot Geitmyra skolehage

Både ledelsen for Oslo kommunale skolehager og Vern-Geitmyra- aksjonen stiller spørsmål ved hvorfor Utdanningsetaten i Oslo – som i dag disponerer og drifter Geitmyra skolehage – skal betale en privat aktør for å drive et skolehage tilbud når etaten heller kan bruke penger på å styrke egne faglige og pedagogiske tjenester som ledd i å tilrettelegge for at flere skoler, aktivitetsskoler og barnehager bruker skolehagen.

Vi stiller også spørsmål ved hvorfor Oslo kommune skal bevilge store summer for at en privat aktør skal kunne drive inntektsbringende aktiviteter på kommunens grunn – i konkurranse med kommunens egen virksomhet - når kommunen selv kan ruste opp dette området og drive 7

virksomheten i egen regi. Vi mener det vil være en misforstått politikk dersom kommunen nå velger å kjøpe seg til det grønne skiftet ved å basere seg på private aktører, istedenfor aktivt og offensivt å realisere det grønne skiftet selv – bl.a. gjennom styrket kommunal skolehagevirksomhet til alle elever. Vi håper at mulighetsstudien vil bidra til å forhindre en slik negativ utvikling for Geitmyra skolehage og for kommunens grønne politikk.

Geitmyra skolehage vil med en budsjettøkning/oppbemanning kunne drive betydelig mer undervisning og veiledning rettet mot både skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt. Økonomisk sett vil det sannsynligvis være langt mer økonomisk for Utdanningsetaten å øke eget skolehagebudsjett fremfor å kjøpe private tjenester.

Vern-Geitmyra- aksjonen ønsker ikke – i likhet med skolehageledelsen – en privatisering av virksomheten som i dag drives av Oslo kommunale skolehager, og vi er svært opptatt av at den pågående prosessen med utvikling av mulighetsstudien og en helhetlig plan for skolehagevirksomheten i Oslo - og for Geitmyra skolehage i særdeleshet – forankres i ønsket om fortsatt *kommunal drift*. Det er etter vår mening viktig for kommunen å beholde eierskap og kontroll med egen virksomhet og eiendom og ikke gi fra seg styringen med kommunal virksomhet til en privat stiftelse. Det vil dessuten være tråd med byrådets politikk om å

reversere privatisering i andre deler av kommunal sektor.

Forslaget om å utvikle Geitmyra skolehage til et *kommunalt* kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet er utarbeidet i nært samarbeid med ledelsen for Geitmyra skolehage / Oslo kommunale skolehager. Vi opplever at Matkultursenteret med sine planer for «Geitmyra Byhage» nå stjeler våre idéer, og i søknaden til Bymiljøetaten betegner de sågar seg selv som et nasjonalt kompetansesenter (!). Vi anerkjenner den virksomheten som Matkultursenteret i dag driver i Tåsenveien 2, og synes det er flott at de har mottatt en stor gave fra Sparebankstiftelsen. Det er planene om konkurrerende aktivitetsutvidelse i Geitmyra skolehage og etablering av det såkalte besøksdrivhuset vi reagerer negativt på. Mens Matkultursenteret overfor oss tydelig har gitt uttrykk for at de først og fremst trenger utvidelse i form av innendørs undervisningslokaler, fremholder skolehageledelsen at dette ikke er noe primært behov for Geitmyra skolehage. Skolehagens behov er knyttet til flere ressurser som kan brukes i felt / utendørs dyrking. Besøksdrivhuset skal etter Matkultursenterets eget utsagn kun bestå av to undervisningsrom, og er altså ikke noe vanlig drivhus for dyrking. Ønsket om å plassere det i Geitmyra skolehage er først og fremst begrunnet med nærheten til Matkultursenterets egne lokaler i Tåsenveien og i de fasilitetene som skolehagen representerer. 8

Med tanke på disse divergerende behovene og det konfliktfylte forholdet som har oppstått som en følge av Matkultursenterets planer og fremgangsmåte i denne saken, ber Vern-geitmyra- aksjonen om at Bymiljøetaten undersøker og foreslår andre mulige lokaliseringer for besøksdrivhuset. Dette er et ønske som deles av skolehageledelsen. Det må kunne være mange andre steder i byen der et besøksdrivhus av denne karakteren kan få en viktig funksjon uten å konkurrere med allerede eksisterende virksomhet. Som eksempler nevner vi Tøyen-løftet, Groruddal-satsingen og Hovin-byen.

Stikk imot Matkultursenterets påstand om at deres prosjekt ikke vil gå på bekostning av dagens virksomhet i skolehagen, påstår vi at prosjektet vil utarme skolehagen som kommunal virksomhet og stå i veien for etablering av et *kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet* på Geitmyra, slik skolehageledelsen og Vern-geitmyra- aksjonen ønsker. Vi ser det som lite trolig og enda mindre ønskelig at Utdanningsetaten *både* vil ruste opp Geitmyra skolehage økonomisk og bemanningsmessig slik etableringen av et kommunalt kompetansesenter vil fordre, og *samtidig* kjøpe konkurrerende skolehagetjenester av Matkultursenteret. Etableres Matkultursenterets virksomhet i tråd med søknaden de har sendt til Bymiljøetaten, er vi redd for at det vil bety slutten på den kommunale skolehagevirksomheten i Oslo. På den bakgrunn tillater vi oss å håpe at Bymiljøetaten avslår søknaden fra Matkultursenteret, og isteden utreder og konkretiserer hvordan Geitmyra skolehage kan utvikles i kommunal regi.

Med vennlig hilsen

Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra

Signe Kalsnes, leder

Mobil: 9168 4546

e-post: signe.kalsnes@nmh.no

www.vern-geitmyra.no

VEDLEGG: Brev datert 18.august 2015 til tidligere miljøbyråd Guri Melby: *Kommunal satsing på skolehage – forslag til landbruksmeldingen for Oslo om etablering av et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet i Geitmyra skolehage 9*

Kommunal satsing på skolehage – forslag til landbruksmeldingen for Oslo om etablering av et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet på Geitmyra

Skolehagen og Kunnskapsløftet

Skolehagevirksomhet knyttes naturlig til flere fag i Kunnskapsløftet og gir undervisningen en praktisk og utøvende dimensjon, samtidig som elevene utvikler kunnskaper og ferdigheter på mange fagområder. Først og fremst vil dette gjelde innenfor naturfag, samfunnsfag og mat og helse, men skolehagevirksomhet vil også bidra til realisering av kompetansemål i andre fag, f.eks. matematikk, kunst og håndverk og kroppsøving.

Den naturlige skolesekken

Skolehagen utgjør i dag en del av den nasjonale

satsningen på *Den naturlige skolesekken*, og medvirker til økt bevissthet om bærekraftig utvikling og økt miljøengasjement hos elever og lærere i grunnskolen. Skolehagen gir økt kunnskap om helse og livsstil, natur- og miljøvern både i et etisk, samfunnsmessig og naturvitenskaplig perspektiv. De faglige målsettingene i *Den naturlige skolesekken* kan alle realiseres gjennom det mangfold av aktiviteter og kunnskapsområder som skolehagen legger til rette for. 10

I tillegg vil skolehagen og ulike aktiviteter der representere en viktig arena for satsingen på **daglig fysisk aktivitet** for elevene. Særlig i byer og tettsteder vil disse oasene by på alternative former for uteaktiviteter, lek og fysisk utfoldelse. Skolehagen utgjør derfor et viktig tilskudd til mer tradisjonelle kroppsøvingsaktiviteter, og er et alternativ til elever som faller utenfor organiserte idretter eller som trenger noe annet enn kroppsøving for å øke sitt fysiske aktivitetsnivå. Vi vil også trekke frem et særlig viktig aspekt i våre dager: Skolehagen - i samspill med parsellhagen - er mingleplass for mennesker med ulik kulturbakgrunn. Her møtes innvandrere- barn, -foreldre- og besteforeldre og etnisk norske i alle aldrer rundt et interessefellesskap. Her deles kunnskap om mat- tradisjoner og dyrkingsmetoder innenfor en naturlig ramme der alle stiller på lik linje. Slik utgjør skolehagen **en unik møteplass som fremmer integrering og samhold** og en opplæringsarena der elevene lærer toleranse og respekt for hverandres kultur og tradisjoner.

Hvorfor kommunalt kompetansesenter?

Det er tre hovedgrunner til vårt forslag om å opprette et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet på Geitmyra:

- behovet for økt kompetanse hos lærere mht å utvikle skolehagevirksomheten og integrere den i skolens opplæring og i realiseringen av daglig fysisk aktivitet for elevene
- behovet for å verne om og bevare eksisterende skolehagearealer generelt og etablere nye arealer for skolehagevirksomhet
- sikre at hele Geitmyra skole- og parsellhage bevares for fremtiden

11

Kompetansebehov

Tar vi utgangspunkt i skolehagevirksomheten i Oslo, ser vi at det har vært et ganske markant fall i både aktivitet og kompetanse de siste 20 årene. Frem til 1988 var det i Oslo mer enn 100 ansatte skolehagelærere - mange av dem med høyt kompetansenivå - og 80-90 skoler med egne skolehageparseller. De siste 20 årene er antallet skoler med skolehage halvert, og mange skoler mangler lærere med kunnskap om skolehage som faglig og pedagogisk læringsarena. Skolene mangler grønn kompetanse. Lærerne er utdannet for å fremme læring innendørs, og utfordringen for den enkelte lærer ligger ofte i å kunne bruke skolehagen i pedagogisk sammenheng – på måter som får teori og praksis og elevenes utvikling av kunnskaper og ferdigheter til å henge godt sammen – gjerne i en tverrfaglig sammenheng.

Etablering av et kommunalt kompetansesenter med både utprøvningsfelt, fagpedagogisk personale og nettbaserte tjenester, vil bidra til at flere lærere kan tilegne seg kompetanse på skolehagevirksomhet. En kommunal satsing på skolehage vil også være et viktig insitament for utviklingen av fagdidaktisk og tverrfaglig kompetanse i lærerutdanningen og videreutdanningstilbudene til lærere i Oslo-regionen.

Vern av eksisterende skolehager og etablering av nye

Vi kjenner ikke til data som tegner et fullstendig bilde av omfanget av skolehager på landsbasis. I Oslo har vi imidlertid data som viser en sterk reduksjon av skolehagearealer gjennom de siste 20-30 årene. I 1989 utgjorde Oslos skole- og parsellhager ca. 180 dekar. I dag er det bare 95 dekar som fortsatt er i bruk til dette formålet, og flere av dagens skole- og parsellhager er truet av nedbygging. Det er en vedvarende tendens til at nedbyggingen skyldes barnehageutbygging – dette til tross for at Oslos skole- og parsellhager utgjør *mindre enn to promille* av byens areal innenfor utbyggingssonen, og at bystyret – gjennom Oslo kommunes byøkologiske program - har gjort vedtak om *å øke* arealet til skole- og parsellhager.

La skolehagen leve – Vern Geitmyra mener at situasjonen for skolehagene i Oslo er alvorlig, og at skolehagene lenge har lidd under kommunale nedprioriteringer. Skole- og parsellhagene har stor verdi og stort utviklingspotensial – både i opplæringen og i et helse- og 12

ernæringsmessig perspektiv. *Å løfte skolehagevirksomheten som kommunal satsing og etablere et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet vil være bærekraftig og fremtidsrettet!*

Geitmyra skolehage

Geitmyra er i dag Norges eldste eksisterende skolehage og utgjør med sine 42 dekar en fantastisk oase midt mellom de tettest befolkede bydelene i Oslo - Sagene, Grünerløkka og St. Hanshaugen. Allerede fra starten av var Geitmyra hjerte og sentrum for all skolehagevirksomhet i Kristiania. I 1909 ga kommunen tillatelse til at området kunne benyttes til skolehager for skolene Møllergata, Foss, Bolteløkka, Lilleborg, Sagene og Grünerløkka. Fortsatt er disse – og flere andre skoler og barnehager – aktive brukere av skolehagen. Området har vært i kontinuerlig drift som skolehage/parsellhage og er både veldrevet og godt utnyttet. Kombinasjonen skolehage – parsellhage er ideell i den forstand at området brukes av mange mennesker fra tidlig morgen til sein kveld og i alle helger og ferier i hele dyrkingssesongen (april – oktober/november). I tillegg brukes området av skoler og barnehager på vinterstid til lek og fysisk aktivitet. I vår tid er Geitmyra også en unik flerkulturell møteplass rundt parsellhagevirksomheten og ulike organisasjoners aktiviteter.

Geitmyra er fortsatt "skolehagesentral" for øvrige skolehager i Oslo, og peker seg naturlig ut som besøkssenter og kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet. 13

Vår VISJON for videre utvikling av Geitmyra og skolehagevirksomheten i Oslo: Å utvikle Geitmyra skole- og parsellhage til et kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet

Å utvikle Geitmyra til et besøks-, opplevelses- og erfaringscenter for økologi, særlig rettet mot skolene, men også for barnehagene og andre interesserte

Å videreutvikle Geitmyra til et attraktivt uteområde – sommer som vinter - for skolene i nærområdene i satsingen på daglig fysisk aktivitet

Vern Geitmyra

Til

Oslo kommune

v/ Bymiljøetaten Oslo 23.september 2016

Mulighetsstudie for Geitmyra skolehage – skolehageutvikling i kommunal regi eller anbudsutsetting og åpning for private aktørers konkurrerende virksomhet?

Jeg viser til interessentmøtet som ble avholdt 8.september og Bymiljøetatens dokumentasjonsrapport fra møtet som vi har fått tilsendt. Det var svært positivt at Bymiljøetaten valgte å invitere til interessentmøte, og dokumentasjonen viser mange forslag til videre utvikling av Geitmyra skolehage.

I møtet var det imidlertid ikke anledning til å ta opp et svært sentralt og helt grunnleggende spørsmål om skolehagens videre eksistens som kommunalt tilbud til skoler og barnehager. Spørsmålet gjelder hvorvidt skolehagen skal videreutvikles og drives i kommunal regi, eller om det skal gis anledning for private aktører å etablere skolehagerelatert virksomhet i konkurranse med skolehagens eget tilbud.

Dette spørsmålet ble etter vår erfaring først aktualisert gjennom Byrådsavdelingen for oppvekst og kunnskap (OVK) sitt interne notat fra 1. februar 2016 som Vern-geitmyra- aksjonen har fått tilgang til. I notatet – med overskriften FORSLAG TIL NY LØSNING FOR GEITMYRA SKOLEHAGER – omtales ikke bare Geitmyra skolehage, men også Geitmyra matkultursenter:

Geitmyra matkultursenter har allerede et bredt samarbeid med Osloskolen, men ønsker å utvide dette samarbeidet og nå ut til enda flere elever. De ønsker blant annet å etablere et besøksdrivhus, en naturfagssti, en historisk hage, et honninghus med birøkt, et kompost- og insektshotell og være et kompetansesenter for urban dyrking. Planene om utvidelse innebærer at de har behov for en større andel av Geitmyra skolehages areal enn den ene parsellen de i dag disponerer.

OVK mener forslaget er interessant, men dersom planene skal realiseres må kommunen sikre likebehandling gjennom en offentlig anskaffelse. Det kan være andre aktører som har interessante forslag for utviklingen av Geitmyra skolehager.

I det samme notatet tar OVK til orde for en anbudskonkurranse, slik følgende sitat viser: 2

Til tross for at det er regulert som friområde fremstår Geitmyra skolehager i dag som lukket. Både kommunen selv og Geitmyra Matkultursenter har ønsket å videreutvikle området. Byrådet har en målsetting om at alle grunnskoler i Oslo skal få mulighet til å bruke skolehager. Skal denne målsettingen nås er det nødvendig å øke kapasiteten også i eksisterende skolehager. OVK ser videre at flere av de byøkologiske ambisjonene i byrådsrklæringen kan realiseres i en fornyet Geitmyra skolehage.

OVK mener det er et betydelig potensial for å gjøre Geitmyra skolehager mer åpent og tilgjengelig enn det er i dag, slik at flere skoler, aktivitetsskoler, barnehager og publikum generelt kan benytte seg av området. OVK foreslår at det fremmes et byrådsnotat hvor en søker tilslutning til å starte et

arbeid for å åpne opp Geitmyra skolehager. Arbeidet skal munne ut i en åpen anbudskonkurranse der ulike aktører kan fremme forslag til løsninger for bedre utnyttelse av området. Forslagene vil måtte møte visse forhåndsbestemte kriterier, som at de skal bidra til at flere barn og unge kan benytte seg av skolehagene og støtte opp under læring og kompetansemålene i relevante fag.

OVK anbefaler at det innledes en lignende prosess som den som ble gjennomført for Geitmyra gård i 2009. Oslo kommune bidrar ikke med økonomiske midler til drift eller utvikling, men gjør deler av Geitmyra skolehager tilgjengelig for eksterne aktører og vil kunne kjøpe undervisningstjenester, slik det i dag gjøres av Geitmyra matkultursenter. De private parsellhavernes areal holdes utenfor anbudskonkurransen. OVK anbefaler videre at Utdanningsetaten får ansvaret for å lede arbeidet, utrede muligheter/utfordringer og holde anbudskonkurransen. I tillegg skal UDE lede en arbeidsgruppe med representanter fra berørte etater og bydeler.

I forkant av et byrådsnotat ønsker OVK å invitere berørte byrådsavdelinger til et felles møte for å avklare mål og organisering for en ny løsning for Geitmyra skolehager, slik at dette kan innarbeides i byrådsnotatet.

Her sier OVK klart og tydelig (i min utheving ovenfor) at den videre utviklingen ikke skal skje ved at Oslo kommune bidrar med økonomiske midler til drift eller utvikling, men at utviklingen skal skje ved å gjøre skolehagen tilgjengelig for eksterne aktører (les: Matkultursenteret). Vern-geitmyra- aksjonen vil hevde at en eventuell anbudskonkurranse om å etablere virksomhet i Geitmyra skolehage ikke kan sammenlignes med den anbudskonkurransen som ble gjennomført i 2009 knyttet til gamle Geitmyra gård – en eiendom som hadde ligget brakk og ubenyttet i årevis. Forskjellen bør være innlysende: skolehagen har vært i kontinuerlig drift i mer enn 100 år og er det fortsatt, mens det ikke var aktivitet på den gamle gården.

Etter at Matkultursenteret tidligere i år mottok en pengegave fra Sparebankstiftelsen for å «etablere et besøksdrivhus i Geitmyra skolehage» som de selv hevder, er spørsmålet om Geitmyra skolehages videre skjebne som kommunalt tilbud igjen aktualisert. Som Vern-geitmyra- aksjonen hevdet i brev til Bymiljøetaten 14.juli i år, og som notatet fra OVK helt 3

klart understøtter, vil en eventuell etablering av Matkultursenterets private og inntektsbringende virksomhet i Geitmyra skolehage utgjøre et konkurrerende tilbud til kommunens eget skolehagetilbud. Ironisk nok er det Utdanningsetaten som betaler for begge deler, og allerede i dag har Matkultursenteret etablert konkurrerende virksomhet i Geitmyra skolehage. I parsellen de låner i skolehagen har flere skoler i Oslo egne dyrkingsfelt – som del av det undervisningstilbudet Matkultursenteret selger til Utdanningsetaten/Oslo kommune. I realiteten betyr dette at Utdanningsetaten betaler dobbelt for skoleklasser som dyrker i skolehagen – først ved å drifte det kommunale skolehagetilbudet som er gratis tilgjengelig for alle skoler i Oslo, dernest ved å betale ekstra for undervisningstjenestene til Matkultursenteret som i dette tilfellet inkluderer dyrking. Det er liten tvil om at den konkurrerende virksomheten vil bli mye mer omfattende dersom Matkultursenteret får anledning til å etablere besøksdrivhuset eller alle de andre installasjonene de har søkt Bymiljøetaten om vel 2.8 mill. til å oppføre. Selv prøver Matkultursenteret å ufarliggjøre hensiktene sine ved å hevde at deres prosjekt ikke vil gå på bekostning av dagens virksomhet i

skolehagen. Verken Matkultursenterets konfliktfremmende fremferd i saken så langt eller OVKS notat gjør denne påstanden troverdig.

Det er således maktpåliggende for Vern-geitmyra- aksjonen å advare mot enhver form for privatisering eller tiltak som kan føre til privatisering av Oslo kommunes skolehagetilbud. Vi ser Bymiljøetatens arbeid med mulighetsstudien som svært sentral i den sammenheng, i og med at de forslagene som fremkommer i studien mest sannsynlig vil være av stor betydning for den etterfølgende politiske behandlingen i byrådet. I byrådets bestilling til Bymiljøetaten vises det til at Matkultursenteret ønsker å plassere besøksdrivhuset i Geitmyra skolehage og drive aktiviteter knyttet til dette, og at en faglig vurdering av denne forespørselen bør inngå i utredningen.

På den bakgrunn ber vi Bymiljøetaten problematisere de uheldige konsekvensene av å tillate Matkultursenteret å etablere privat, konkurrerende virksomhet til kommunens eget skolehagetilbud i Geitmyra skolehage. Vårt håp er at Bymiljøetaten på den bakgrunn ikke finner det tilrådelig å anbefale at besøksdrivhuset (som i realiteten er to innendørs undervisningsrom) oppføres i Geitmyra skolehage, og at Matkultursenterets søknad om vel 2.8 mill. til å utvikle prosjektet «Geitmyra byhage» avslås.

Med vennlig hilsen

Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra

Signe Kalsnes, leder

Geitmyra matkultursenter:

Oslo kan få Norges første grønne klasserom.

Kjapt overblikk i åtte punkter:

1. Unik gave fra Sparebankstiftelsen DNB – Norges rauseste stiftelse.
2. Grønt klasserom til undervisning i mat, matopprinnelse, natur og økologi.
3. Viktig ressurs for urban dyrking, frivillige organisasjoner, skoler og barnehager som jobber med dyrking.
4. Innebærer ikke privatisering – drivhuset kan overdras kommunen, kommunen kan avgjøre bruk.
5. Innebærer ikke tap av landbruksjord eller grøntarealer.
6. Åpner for mer bruk av Oslos fineste grønne oase. En skjult skatt.
7. Det grønne skiftet i praksis - for barn og unge.
8. Bevilgningen fra Sparebankstiftelsen DNB kan kun brukes til dette. Grip muligheten.

Om matkultursenteret

Geitmyra matkultursenter er en ikke-kommersiell stiftelse som ligger midt i Nordre Gravlund, ca. 100 meter fra Geitmyra skolehager. Vi disponerer en parsell i skolehagen hvor vi driver pedagogisk dyrking. I tillegg har vi høner, kompost, dyrkekasser, et lite drivhus med mer på matkultursenteret.

I fjor hadde vi i 15.000 barn og foreldre på besøk, og av disse var 2500 skolebarn fra hele Oslo som fikk undervisning i Mat og helse hos oss. Ca. 1000 skoleelever besøker vår parsell i skolehagen i løpet av en sesong.

Besøksdrivhus som undervisningslokale

Illustrasjonsbilde fra Edible Schoolyard i California

Etter en henvendelse fra Sparebankstiftelsen DNB utarbeidet Geitmyra matkultursenter og skolehagene i 2014 og 2015 sammen et konsept for bruk av områdene skolehagene som vi presenterte for Sparebankstiftelsen i april 2015. Søknaden ble sendt inn fra matkultursenteret i januar 2016.

Geitmyra matkultursenter fikk innvilget 3 mill. kroner fra Sparebankstiftelsen DNB til å bygge besøksdrivhus i Geitmyra skolehager. Dette er en unik mulighet til å øke aktiviteten på skolehageområdet, med vekt på dyrking, råvareforståelse og matlaging – det som har skolehagens mål gjennom hundre år.

Et besøksdrivhus med undervisningslokale vil kunne mer enn doble matkultursenterets undervisningskapasitet. I tillegg vil lokalet kunne brukes til annen undervisningsaktivitet på dagtid, og for andre aktører som jobber med dyrking i byen i helgen og på kveldstid.

Vi understreker at vi ser for oss en modell der kommunen kan bestemme bruken av lokalet slik at flere ulike aktører kan få glede av det. Matkultursenteret ser derfor for seg å f.eks. overdra eierskapet av besøksdrivhuset til kommunen når det er ferdigstilt, slik at kommunen kan styre bruken av huset gjennom en bruksavtale eller liknende.

Norges første grønne klasserom vil kunne være et pedagogisk fyrårn som knytter den veletablerte undervisningen ved matkultursenteret tettere sammen med ressursene i skolehagen. På den måten vil området få flere mange brukere gjennom hele året, samtidig som skolehagen som læringsarena blir styrket og videreutviklet.

Etter dialog med skolehageleder Tore Faller er bygget foreslått lagt til hellingen ned mot krysset Uelands gate / Griffenfeldts gate. Der vil det ikke erstatte parseller, skolehager eller noe av det som er der i dag.

I søknaden til Sparebankstiftelsen var besøksdrivhuset ett viktig element i et større konsept, som så på bruk av hele området. Det resterende er sendt til Bymiljøetaten for vurdering. Dette er ikke et uttrykk for at vi ønsker å overta området, men konkrete innspill for å skape mer liv og mer matnyttig undervisning for flere Oslobarn – like gjerne i kommunal regi som i regi av matkultursenteret.

Gaven fra Sparebankstiftelsen DNB kan kun brukes til dette bygget. Vi oppfordrer kommunen til å gripe sjansen. Vi ønsker å bruke bygget til å drive mer undervisning, men mener at bygget uansett vil være et verdifullt tillegg til dagens skolehagevirksomhet som mange vil kunne ha glede av.

Geitmyra skolehager

Geitmyra skolehager er en fantastisk ressurs med en fantastisk plassering midt i byen, og området er en viktig og unik læringsarena for skole- og barnehagebarn. Geitmyra matkultursenter mener imidlertid at det ligger et betydelig uutnyttet potensiale med tanke på bruken av skolehagen.

Skolehagene fremstår i dag som et lukket og utilgjengelig område. Dette er hensiktsmessig med tanke på at barn og planter skal få være i fred, og at det skal være trygt å slippe barna fri der inne. Vi tror imidlertid det er mye å hente på å legge til rette for mer bruk, uten at man nødvendigvis trenger å gjøre større strukturelle endringer på området:

- Gjør det lettere å komme inn! Området har i dag én inngang, og denne er dårlig merket. De andre inngangene er låst. Flere innganger som samtidig er sikret mot at barn løper ut ville være hensiktsmessig.
- Legg til rette for mer aktivitet. Skolehageressursen burde komme langt flere til gode enn den gjør i dag. Foruten besøksdrivhus og flere skoleklasser bør kommunen legge til rette for arbeidstrening, sosiale tiltak og frivillig virksomhet som øker bruken av området.
- Legg til rette for mer læring: Skolehagen har et unikt artsmangfold og er et fantastisk sted å formidle naturfagskunnskap. Sett opp skilting, utbedre stier og veier og gjør en gåtur gjennom skolehagen til en mest mulig lærerik tur for store og små – også uten kyndig guiding underveis.

Kontakt

For ytterligere detaljer, kontakt daglig leder Eivind Løvdal:

Telefon: 91680342 /22235544 eller epost: eivind@geitmyra.no

Vennlig hilsen

Eivind Løvdal

Daglig leder,

Geitmyra Matkultursenter for barn

Geitmyra parsellhagelag

Til

Ingvild Steiro,

Prosjektleder for Mulighetsstudie for utvikling av Geitmyra,

Bymiljøetaten Oslo 23.9.2016

Innspill til mulighetsstudie for Geitmyra skolehage fra Geitmyra parsellhagelag

Vi viser til Byrådsavdelingen for miljø og samferdsels bestilling av en mulighetsstudie for Geitmyra skolehage. Vi viser også til innspill fra Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra datert 15.6.2016.

Vi vil starte med å understreke at Parsellhagelaget støtter Aksjonen Vern Geitmyra og skolehageledelsen i deres argumenter for å utvikle Geitmyra i kommunal regi. Vi stiller oss også bak forslaget om å ruste området opp til et kommunalt kompetansesenter for økologi og skolehagevirksomhet, jf. nevnte brev datert 15.6.2016.

Geitmyra parsellhagelag deltok på workshopen knytte til mulighetsstudien den 8. september. En av oppgavene var å utforske muligheten for å utvikle det urbane landbruk på Geitmyra, og for å gjøre det mer tilgjengelig for Oslos befolkning. I dag representerer parsellhagelaget sammen med skolehagen og de ulike lokale foreningene som har tilknytning til området (bla Geitmyra Birøkerlag, økologisk hagelag og hønselaget mv), et levende urbant landbruk. Vi ønsker derfor å orientere om parsellhagelagets betydning og funksjon i dag, som et bidrag til arbeidet med mulighetsstudien.

I mange år var det kun enkelte, som etter avtale med skolehageleder, dyrket egne grønnsaker på Geitmyra. Interessen ble etter hvert såpass stor at parsellhagevirksomheten kunne trenge mer organiserte former. Geitmyra parsellhagelag ble derfor stiftet i juni 2006 og organiserer i dag parsellhageutleie i samarbeid med skolehageleder. Av årsleien på 400 kroner, går 300 kroner går til Oslo kommunale skolehage, og resten hovedsakelig til innkjøp av redskaper til felles bruk. Parsellhagelaget avholder vår- og høstdugnad som et bidrag til å holde fellesområdene i orden.

Parsellhagelaget har ca. 155 parseller. Den lange ventelisten, som teller over 650 interesserte, viser at behovet for parseller i sentrum er enormt. Parsellhagelaget legger imidlertid vekt på å formidle til de mange som venter, at hagen er offentlig og åpen for alle som ønsker å benytte seg av den. Vi viser bl.a. også til at Økologisk hagelag driver en større parsell på området der frivillige er velkommen til å bidra.

Parselldyrkerne kommer stort sett i fra omkringliggende bydeler, og bor i byleiligheter uten hage. Parsellhagene ligger praktisk til og er en viktig trivselsfaktor for disse sentrumsbeboerne. Vi registrerer at parsellhagene betyr mye for de eldre parselldyrkerne, for enslige, for mennesker med lav inntekt, for enkelte innvandrergupper og ikke minst for småbarnsfamilier.

For mange småbarnsfamilier, som gjerne bor i trange leiligheter, representerer parsellhagene en tumleplass. Etter skoletid på hverdager, og i helgene kommer småbarnsfamiliene. Barna

bringer med seg lekekamerater og hagen brukes til både barnebursdager og skoleavslutninger. På den måten bidrar de faktisk til å introdusere flere barnefamilier for Geitmyra.

Blant parselldyrkerne finnes flere første- og andregenerasjonsinnvandrere med kunnskap om dyrking på et høyt nivå. Mellom parsellene møtes kulturer, vennskap dannes og kunnskap utveksles sammen med eksotiske frø og avleggere. Gjennom parsellvirksomheten møtes mennesker med ulik bakgrunn, men med felles interesse for dyrking. Det gjør Geitmyra til en "naturlig" integreringsarena for familier med innvandrerbakgrunn.

Parsellhagene representerer selvsagt ulike ting for ulike mennesker, men blant fellesnevnerne; en sosial arena, rekreasjon, læring, utveksling av kunnskap, utvikling og kontakt med naturen.

De mange lag og foreninger på Geitmyra bidrar sammen med skolehagedriften til et levende miljø på området. Et godt eksempel er den årlige familiedagen/Geitmyradagen som avholdes 1. søndag i september. Representanter fra ulike foreningene på Geitmyra er med på å gjøre dagen til en populær og innholdsrik familiedag. Parsellhagelaget stiller for eksempel med eplepresse og presser epler fra Geitmyra. Andre parselldyrkere lager, på eget initiativ, mat av egenproduserte råvarer, eller stiller med overskudd av avling eller frø for bytte eller salg.

Parselldyrkerne, som oppholder seg på området sent og tidlig i det travle sommerhalvåret, bidrar også med tilsyn i hagen. Dette beskrives godt i innspillet til Aksjonen La skolehagen leve – Vern Geitmyra og vi gjengir derfor: "Kombinasjonen skolehage – parsellhage er ideell i den forstand at området brukes av mange mennesker fra tidlig morgen til sein kveld og i alle helger og ferier i hele dyrkingssesongen (april – oktober/november). I dyrkings- og sommersesongen myldrer det av folk i hagen, og portene er åpne fra tidlig morgen til sein kveld både hverdag, helg og i ferietiden. Parselldyrkerne bidrar da i stor grad med tilsyn og vedlikehold av hagen".

Vennlig hilsen

Styret, Geitmyra parsellhagelag

v/styreleder Bengta Ryste

Besøkshagen på Geitmyra kommunale skolehage

Jeg er blitt gjort oppmerksom på at Bymiljøetaten jobber med å samle inn informasjon om skolehagen på Geitmyra, for å danne seg et bilde av tilstanden.

På vegne av styret i Oslo og omegn økologiske hagebrukslag (OOØH) ønsker jeg i den anledning å gi en kort omtale av Besøkshagen.

Besøkshagen ble etablert i 1996 og drives av OOØH på frivillig basis. Vi har fellesdugnader to ganger i uka. Medlemskapet er åpent for alle interesserte. Man slipper å måtte stå på venteliste, slik man må for privat parsell. Her kommer man til et miljø som har erfaringer og kunnskaper, og man deler oppgavene og ansvaret med flere. Den som blir med må melde seg inn i OIKOS Økologisk Norge. OOØH er en del av OIKOS og derfra får vi dekt utgiftene til drift av Besøkshagen.

Besøkshagen består av fire vekstskiftelster på ca 70 m² hver. Her har vi grønngjødsling, næringskrevende grønnsaker, mindre næringskrevende grønnsaker og poteter og bønner. I tillegg har vi urtefelt, bær, kald- og varmkompost og en samlingsplass midt i hagen. Vi tar også et ansvar for frukttrærne som omkranser parsellen ved å beskjære dem og samle inn råttne frukt, og kaste den med sjukdom på.

Gjennom åras løp har mange forskjellige mennesker vært innom Besøkshagen. De fleste er med over flere år. Noen er mest ute etter å få en tidlig vårstemning i drivhuset. Flere nasjonaliteter har vært representert. Jeg kjenner til to som har utdanna seg til gartner og begynt å jobbe som andelsbonde andre steder. I år har det deltatt 12 personer i Besøkshagen.

MVH Kjell Erik Onsrud, styremedlem i OOØH

Nabolagshager

GEITMYRA KOMMUNALE SKOLEHAGE SOM FRAMTIDSRETTET PEDAGOGISK ARENA FOR OSLOSKOLEN 2

SKOLEHAGER I OSLO

En skolehage er en pedagogisk ressurs for økologisk, sosial og levende læring, og kan være en verdifull møteplass og pusterom i en tett og travel by. For at skolehagene igjen skal spille en rolle for Oslos barn må vi satse på Oslo kommunale skolehagers potensiale.

I dag er det nærmere 30 skolehager som drives og brukes av rundt 40 skoler i Oslo (av totalt 184 skoler – og et stort antall er under bygging de nærmeste 10 årene). Frem til 1988 var det i Oslo mer enn 80 skolehager og 100 ansatte skolehagelærere. De siste 25 årene har mer enn halvparten av skolehagene i Oslo blitt nedlagt og bebygget.

Skolehager er en selvfølgelig arena for å lære om godt kosthold og å være i fysisk aktivitet som bidrar positivt til folkehelsen. De er en verdifull arena for å ta matematikk og naturfag fra teori til praksis. Skolehager legger til rette for opplevelser som barna tar med seg gjennom livet. Å så et frø og følge planten mens den vokser og blir til mat er en revolusjonerende oppdagelse for mange barn. Ved å jobbe med både kompost og dyrking blir barna våre kjent med naturens sykluser, og får en dypere forståelse for hvordan mennesket eksisterer i samhandling med naturen. Glede over fysisk aktivitet, utforskning og eksperimentering i naturen, sammen med kunnskap om hvordan man tilbereder sunn mat er viktig læring som følger et menneske gjennom hele livet.

Oslo Kommunale Skolehager definerer sine mål som blant annet å:

- Gi elevene kunnskap om natur. Utvikle elevenes evne til å oppleve og glede seg over naturen.

3

- Utvikle elevenes evne til å føre ansvar, respekt og forståelse for dyre- og planteliv i naturen.

- Utvikle elevenes engasjement i naturvern og miljøforebyggende tiltak.

- I tillegg skal skolehagene bidra til økte kunnskaper i tverrfaglige emner, basiskunnskaper om matens opprinnelse og videreføring av kulturarven.

-

SKOLEHAGEN OG FOREBYGGENDE HELSEARBEID

Erfaring viser at skolehageaktiviteter bidrar til god folkehelse. Fra et helseperspektiv er skolehager et viktig tiltak. Studier fra USA bekrefter at inntaket av frukt og grønnsaker øker hos barn som har skolehage som en del av et pedagogisk opplegg.

Ved å dyrke selv blir barn kjent med sunn mat. Her vil de bli kjent med smaker og bruksområder for mange nye frukt- og grønnsaker. Dette bidrar konkret til bedre og mer variert kosthold. I følge Folkehelseinstituttet er 17 % av guttene og 22 % av jentene i tredjeklasse i Norge overvektig eller har fedme. Flere undersøkelser viser at det er en sammenheng mellom sosioøkonomisk posisjon og overvekt; både blant voksne, ungdom og barn. Familier med dårlig økonomi har høyere forekomst av overvekt og fedme. I Oslo ses det ved at barn i alderen 8-12 i vestlige bydeler er 15-19 prosent som er overvektige, mens tallet er 26-29 % i østlige bydeler.

Samtidig inviterer skolehagene til fysisk aktivitet for barn som ikke interesserer seg for idrett. Helsedirektoratet slår fast at blant niåringer 14-30 % ikke tilfredsstillende anbefalingen om 60 min daglig moderat fysisk aktivitet. Hos femtenåringene øker andelen inaktive til 42-57 %. Økt fysisk aktivitet er med på å virke forebyggende mot overvekt og livsstilssykdommer som diabetes og hjerte- og karsykdommer.

Det er derfor ekstra viktig at skolebarn i østlige bydeler får tilbud i forbindelse med skolen som kan være med på å øke kunnskapen om sunne matvaner, øke inntak av grønnsaker, og være i mer fysisk aktivitet.

SKOLEHAGEN OG KUNNSKAPSLØFTET

En skolehage er en tverrfaglig undervisningsarena som utfordrer. Undervisningsreformen Kunnskapsløftet legger opp til konkrete kunnskapsmål i forbindelse med de forskjellige fagene opp igjennom alle skoleårene. I kunnskapsløftet spesifiseres målene for opplæringen i grunnskolen; den skal ha høy kvalitet og gi den enkelte og samfunnet nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. **4**

Aktiv bruk av skolehagen kan derfor knyttes tett opp mot pensum og kunnskapsmål innen bl.a. fagene Fysisk Aktivitet, Samfunnsfag, Mat og helse, Matematikk, Engelsk, Naturfag og Norskfag. Bruk og observasjon av naturen tilrettelegger for nysgjerrighet og trigger interesse for vitenskap og forskning.

Bruk av skolehager er en viktig strategi for å gi de praktiske yrkene en verdi, allerede fra barnsben av. Elever som ikke er "skoleflinke" i tradisjonell forstand, kan via skolehagen finne arenaer hvor de får utvikle sine praktiske ferdigheter, og skolehagen blir derfor en viktig arena for mestring og kan derfor bidra til at flere unge gjennomfører en praktisk utdanning heller enn å droppe ut av skolen. Å lære ved å gjøre er en av de beste pedagogiske metodene vi har. Barna lærer også godt i samspill med hverandre. Skolen trenger flere arenaer for å ivareta og utvikle de evnene som spiller en stor rolle for livslang læring. Få steder er dette mer konkret enn i en skolehage.

I tillegg forpliktet skolene i den generelle læreplan til å gi elevene opplevelser av naturglede som et grunnlag for engasjement i utvikling av et bærekraftig samfunn. Intet annet sted kan elevene lære mer konkret om kretsløp, resirkulering og om å ta vare på matjord gjennom kompostering.

Kompostering av organisk avfall er også den mest effektive klimaatiltak som barn og ungdommer kan lære og delta i. Med skolehage virksomhet i skolene kan Oslo Kommune oppfylle sine internasjonale forpliktelser i forhold til læring om bærekraft samt lokale strategier som byøkologisk program og byrådserklæringen. **5**

KOMPETANSEHEVING BLANT PEDAGOGISK PERSONELL

For at skolehagene skal fungere optimalt som læringsarenaer er det viktig at Oslo Kommunale Skolehager har ansatte med bred kompetanse innen både dyrking og utendørspedagogikk. De bør ha en utdanning som kan fremme læring og engasjement og det å bruke skolehagen på en god pedagogisk måte hvor elevene får utviklet tverrfaglige teoretiske og praktiske ferdigheter. Vanlige pedagoger er derimot utdannet for å fremme læring i en klasseromssetting, og innehar som oftest begrenset kompetanse på dyrking og pleie av en skolehage.

En viktig jobb for Oslo Kommunale Skolehager er derfor å legge tilrette for en gradvis kompetanseheving og etterutdanning blant lærere mht pedagogiske verktøy og virkemidler i en skolehage. Senter for Etter- og Videreutdanning (SEVU) ved NMBU er blant aktørene som kan bidra med denne kunnskapen.

NØKKELPUNKTER

1) Geitmyra kommunale skolehage vernes som grøntareale og pedagogisk arena for å sikre dagens og framtidens skoleelever tilgang til kunnskap om mat og miljø og for å sikre økosystemtjenestene som slike grøntarealer ivaretar for byen. Det er absolutt krav at Geitmyra forblir en kommunal ressurs åpen for alle byens borgere.

2) Skolehagen anerkjennes av Oslo Kommune som en strategisk viktig pedagogisk arena for praktisk læring i Osloskolen. Geitmyra Kommunale Skolehager utvikles til å bli et kommunalt ressurscenter for skolehager i Oslo.

6

3) Tilbudet ved Geitmyra Kommunale Skolehager komplementeres med lokale skolehager ved skolene som i tillegg har viktige nærmiljøfunksjoner som lokal møteplass, biotop og grønn lunge, slik at Geitmyra fungerer som et praktisk og pedagogisk nav for skolehager i hele Oslo. Alle grunnskoler og ungdomsskoler i Oslo skal ha tilbud om å benytte seg av en skolehage med dyrkingsareal på minimum 15m² i sitt nærmiljø. Dette gjennomføres ved at kommunen identifiserer egnede arealer til for skolene på/i umiddelbar nærhet til skolens utearealer, fra kommunalt eide 'restarealer' som ikke er i aktivt bruk (tomtereserver o.l.), offentlige grøntområder som er i lite bruk, kommunens bondegårder eller andre egnede steder. Unntaksvis kan også takarealer benyttes til skolehager, så sant HMS og byggetekniske krav sikres.

4) Bemanningen ved Geitmyra utvides til å også inkludere pedagogiske ressurser. Et utgangspunkt bør være tre årsverk med mål om nye halve/ hele årsverk etter hvert som antall skolehager i aktivt bruk øker. Dette er nødvendig for å sikre et høyt aktivitetsnivå i skolehagene og for å jobbe godt med skoler og kontinuerlig videreutvikle det pedagogiske innholdet. Det bør etableres en ordning for etterutdanning av lærere i økologisk dyrking og pedagogisk bruk av en økologisk drevet skolehage i en kombinasjon av kortere kursenheter og faglig fordypning.

5) Den fysiske infrastrukturen på Geitmyra oppgraderes for å bedre tilrettelegge for varierte driftsmessige og pedagogiske behov, dette dekker alt fra bygninger, til verktøy- og maskinpark, grøntstruktur som frukttrær og pedagogiske ressurser som klassesett

Oslo hageselskap

Hei.

Takk for initiativ til workshop på Sagene samfunnshus, og takk for dokumentet jeg fikk til sendt.

Jeg har lang erfaring med opal av planter i drivhus og har derfor noen tanker rundt dette . På møte nevnte lederen for matkultursentret at de kunne "gi " drivhuset som de har fått penger til av sparebankstiftelsen til kommunen?!. Etter å ha lest mer om " drivhusprosjektet" deres må si jeg stiller meg svært skeptisk og spørrende til det. Å omtale det som Besøks drivhus/ undervisningslokale er for meg uforstående om det er et drivhus de ønsker seg. Illustrasjons bilde i konseptet viser stoler og bord og ikke en plante under opal å se.

Etter mitt syn er normalt ikke et drivhus egnet for hverken klasserom eller kjøkken. Å være på besøk i et drivhus en solfylt sommerdag, kan være en varm og slitsom opplevelse med mindre man har aircondition,

noe som ikke er vanlig å ha i drivhus.

Et drivhus er et sted man primært jobber med å så, prikle, og potte om planter, som senere kan settes ut i pallkarmer, på jordet... for så å gi avling det kan lages mat av på annet egnet sted f.eks utekjøkkenet.

Drivhus brukes også til innendørs dyrking av mer varmekrevende vekster som tomater, chili og agurker.

Temperatur og luftfuktighet gjør drivhus ikke særlig egnet som "undervisningslokale"(om undervisningen varer noen timer) når temperaturen kan gå over 30 grader + på solfylte dager.

Det Geitmyra skolehage trenger et større og mer moderne drivhus(selvanning, automatisk lufting og fleksible bord.) til opal av planter.

Om man ønsker at skoleklasser og barnehager og andre skal få mulighet til å være med på hele prosessen, er dagens drivhus for lite, for trangt, og kan bli for varmt (luftinga er ikke optimal).

I år har jeg stått for opal av planter som ble delt ut til skoler og barnehager. Også planter som parselleiere og andre planteinteresserte ble tilbudt på et plantemarked Hageselskapet Oslo og Akershus arrangerte i juni på Geitmyra.

Skolehagen gav også bort/solgte rimelig, overskuddsplanter til Hagecrew, Kompass og utplantingsprosjekter som Nabolagshager hadde for innvandrerungdom i Oslo.

Uten drivhus hadde ikke det vært mulig å tilby planter.

Som frivillig hjelper gjennom mange år, vet jeg hva det kreves for å lykkes med å få frem gode planter. Det er mye læring og fascinerende for voksne og for barn å få følge med på den prosessen, men det krever at man har et drivhus som brukes til det drivhus er ment å være, og at det er stort nok.

Fordi de drivhusene vi har ikke er optimale, har det vært en tidkrevende jobb, hverdag som helg å manuelt vanne, åpne og lukke lufteluker.

Et bedre drivhus er derfor viktig for at skolehagen også i framtiden skal kunne bidra til at flest mulig kan få lære og oppleve å lykkes med å dyrke fram planter.

Jeg leser og i referatet vi fikk at det nevnes i en gruppe at skolehagen er "ekstremt lukka", og annen gruppe nevner at det "framstår som lukket." Min kommentar til det er jeg lurer på hvor mye de som har den oppfatningen egentlig er på Geitmyra.

Jeg har vært der mye denne våren og sommeren, helg som hverdag. En ting er sikkert, i tillegg til parsellanter og dyrkere på området er det masse besøkende. -, skoleklasser, barnehager, de som lufter hunden, andre med sykkel, par med barnevogn, innvandrere familier som griller med hele slekta, nordmenn som soler seg, andre som slapper av med avisen eller en bok, eldre som går tur, en som kjører motorisert rullestol, folk i alle aldre, og fra veldig mange nasjoner. - Det kan sikkert komme flere, men er det lukket? Geitmyra dagen som Hageselskapet Oslo har arrangert siden 90 tallet i samarbeid med skolehagen, hadde i år 1000 besøkende ifjor 1300, og "bønder i byen festivalen" samlet enda flere folk ifjor (var ikke i år) Det er mange som vet om Geitmyra. lukket? er ikke helt med på den...

Lykke til med det videre arbeidet for Geitmyra skolehage.

Med vennlig hilsen

Frøydis Helene Hauge

Fylkesleder i Oslo Hageselskap

Ideer for utvikling av Geitmyra-området

1. Stort sammenhengende grøntområde

Geitmyra-området kan oppgraderes til et sammenhengende grøntområde på over 200 mål som et like attraktivt som Frognerparken, men med barn, unge, dyrking og mat som spesialitet.

Geitmyra skolehage er på 42 mål, Nordre gravlund 160 mål. Med Lindern parsellhage, Geitmyra matkultursenter og Gråbeinsletta i tillegg, blir det godt over 200 mål. Det er Geitmyras naboskap til Nordre Gravlund som gir Geitmyra det grønne preget, og de store trærne i Nordre Gravlund som gir Geitmyra "den grønne vegg".

2.a Samferdsel og nye planer i området

- Området er trafikkbelastet. Kieschowsgate og Tåsenveien deler grøntområdet.
- Krysset ved bensinstasjonen der Tåsenveien kommer inn i Kieschowsgate har en uoversiktlig og trafikkfarlig løsning.
- I dagens situasjon ødelegger trafikkstøy for uteundervisning på deler av området.
- Det er trikk- og jernbaneplaner i området, dvs. jernbane i tunell mellom Nationalteateret og Alnabru med holdeplass ved Arkitekt Riverts plass. Dessuten presenteres det i visjonsdokumentet for Oslo-navet ny trikkelinje i Ring 2 og en trikkelinje i Uelandsgate for trassen St.Hanshaugen-Sagene-Nydalen. Ved planlegging og eventuell rigg må disse samferdselsanleggene ikke gå ut over Geitmyra skolehages areal og kvaliteter.

- Det er planlagt å ta areal fra skolehagen for å bygge ny sykkelvei langs Ring 3

2b. Forslag til tiltak

- Steng Kieschowsgate og gjør den grønnere og hyggeligere, dvs. gjør gata kun tilgjengelighet for kollektivtransport, ambulanser og sykkel og fotgjengere. Deler av Tåsenveien bør også sees på i denne sammenheng. Her er det bare Jet-stasjonen på hjørnet og kapellet på midten av Kieschowsgate som trenger avkjøring. En stenging vil gi 20-bussen og 37-bussen bedre prioritet og redusere trafikkbelastningen i Arendalsgata i Sagene sentrum. For mye areal i Oslo er beregnet på privatbil. Inngangspartiene til skolehagen vil også kunne bli styrket med mindre trafikkbelastning,
- Stopp sykkelvei-planene som vil spise areal av skolehagen. Fortauet i Griffenfeldsgate benyttes så å si ikke av fotgjengere fordi det her er få målpunkter for fotgjengere og få krysningsmuligheter med Ring 2. Syklistene benytter det brede fortauet oppover langs Geitmyra skolehage. Benytt disse sykkelveg-pengene mer kostnadseffektivt andre steder i byen enn å skyte seg inn i fjell for å få et par løpe-meter sykkelvei. Planen skriver seg fra den gangen Staten var eier av ring 2 og dermed ville betale for sykkelveien.
- Ullevål sykehus vurderes å flyttes til Rikshospitalet og Veterinærhøgskolen skal flyttes til Ås. Det er viktig å bevare alle arkitektoniske og naturmessige kvaliteter i området.

3. Europeisk prestisjeprosjekt for barn og unge, dyrking og mat

Oslo har sammen med 10 andre byer i Europa deltatt i EU-prosjektet URBACT om urban dyrking i by. Disse byene besøkte Oslo høsten 2013

Den sentrale beliggenheten og størrelsen har gjort Geitmyra skolehage og Geitmyra matkultursenter helt unikt i Europeisk sammenheng. Dette ble tydelig uttalt fra representantene fra Bristol som i mange sammenhenger blir nevnt som den byen som er kommet lengst i urban dyrking. **Det er helt unikt at det finnes et så stort område for dyrking og mat, så sentralt i byen som først og fremst er rettet mot barn og unge.** Potensialet for å sette Oslo på kartet internasjonalt for dette konseptet må utvikles.

Geitmyra skolehage ligger der de 3 bydelene St.Hanshaugen, Sagene og Nordre Aker møtes. Bydel Sagenes aktive satsning på grønne midler og spiselige Sagene styrker dette pilot-prosjektet.

4. Ikke en kvadratmeter grønt å miste

Alle nye investeringer på Geitmyra må være lette, og Geitemyra skolehage må beholde det enkle og landlige preget. Bygninger mot Uelandsgate kan være en mulighet som støyskjerm. En etasje til på "Gartner-huset" kan vurderes. Et nytt vinterisolert drivhus som erstatter plashuset lengst mot øst kan vurderes. Drivhuset av glass er verneverdig.

Behov for større undervisningsrom kan vurderes på parkeringsplassen nord for Geitmyra matkultursenter, eller for eksempel i tilknytning til ny skole på Voldsløkka, Heidenreich-tomta.

Den opprinnelige skolehagen har vært utsatt for flere nedbygginger. Det har vært skolehage også på nordre del av Louisenberg sykehus, der Fødeavdelingen til Ullevål sykehus ligger og parkeringsplassen til Ullevål sykehus. Nå må hver kvadratmeter av de eksisterende arealene sikres, og området utvides istedenfor å bygges ned.

5. Viktige kulturminner

Både Geitmyra skolehage og Geitmyra gård er viktige kulturminner. På Geitmyra skolehage er det i dag samme aktivitet som det har vært i over 100 år. Dette er unikt. Frukttre-alléene, vannpostene, de små redskaps- og undervisningshusene for skolene, glass-drivhuset og drivbenkene er verneverdige. Det gamle røde huset på hjørnet av Kierschowsgate og Uelandsgate er verneverdig, og bør også innlemmes i skolehagen.

Anleggene må rustes opp, men i kulturminnearbeidet er det "viktig å skynde seg langsomt".

6. Bedre bemanning rettet mot skoler og barnehager

Det må utvikles bedre opplegg for basisfagene i Kunnskapsløftet og Rammeplanene i barnehagene og oppfølging av skolene og barnehagenes parseller gjennom hele dyrkingssesongen med opplegg for veiledning for lærere og elever.

Ved oppgradering må de billigste tiltakene gjøres først. Første prioritet må være å få flere ansatte til å hjelpe skolene og barnehagene med parsellene. Det trengs flere sesongansatte og minst én ekstra pedagogisk helårsansatt.

I tillegg må det tas vare på eksisterende bygningsmasse.

7. Tilrettelegg området for mer bruk for utendørsundervisning i vinterhalvåret (oktober –mars)

Geitmyra kan være en ypperlig læringsarena også i vinterhalvåret. "Naturen om vinteren", snølek, skikurs, Plante ulike treslag langs gjerdet, førjulsaktiviteter, oppal av planter, planteskole med mer.

8. Området må forbli kommunalt

Hele arealet med Geitmyra skolehage, Geitmyra matkultursenter og Nordre gravlund inklusiv bygninger må forbli kommunal eiendom.

9. Konklusjon

- Gjør Geitmyra-området grønnere
- Styrk Geitmyra-området som en læringsarena for mat og dyrking for barn og unge. Videreutvikle området til et internasjonalt pilot-prosjekt innenfor dette feltet.
- Legg bedre til rette for kollektivtrafikk, gående og syklende samt forbedre den fysiske forbindelsen mellom skolehagen og matkultursenteret ved stenging av Kierschowgate for biltrafikk.